

POSTANOWIENIE

Dnia 2 lipca 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Robert Stefanicki

w sprawie z odwołania J. S.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w Zabrze

o składki na ubezpieczenie zdrowotne,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń

Społecznych w dniu 2 lipca 2024 r.,

skargi kasacyjnej organu rentowego od wyroku Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 21 kwietnia 2023 r., sygn. akt III AUa 1171/22,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. zasądza od organu rentowego na rzecz odwołującego się J. S. kwotę 240 (dwieście czterdzieści) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym z odsetkami z art. 98 § 1¹ Kodeksu postępowania cywilnego.**

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w Katowicach wyrokiem z 21 kwietnia 2023 r. oddalił apelację organu rentowego, od wyroku Sądu Okręgowego w Gliwicach z 26 maja 2022 r. zmieniającego decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Zabrze z 21 grudnia 2021 r. ustalając, iż J. S. nie jest dłużnikiem Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w Zabrze z tytułu nieopłaconych składek na ubezpieczenie zdrowotne za okres od października 2016 r. do września 2020 r. w

związku z posiadaniem statusu wspólnika jednoosobowej spółki z o.o. - Kopalni „D.” Spółki z o.o. w T..

W wywiezionej od powyższego wyroku skardze kasacyjnej organ rentowy w podstawach skargi podniósł zarzut naruszenia przepisów postępowania, a to art. 379 pkt 4 k.p.c. w zw. z art. 15 zzs¹ ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (dalej jako ustawa COVID-19), wyrażające się nieprawidłową obsadą składu orzekającego, co skutkuje nieważnością postępowania, gdyż rozpoznanie sprawy w drugiej instancji miało miejsce w składzie jednoosobowym.

Wobec przedstawionego zarzutu wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia o kosztach postępowania.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania organ rentowy na podstawie art. 398⁴ § 2 w zw. z art. 398⁹ § 1 pkt 3 k.p.c. wniósł o rozpoznanie wniesionej skargi kasacyjnej, albowiem sprawie zachodzi – jego zdaniem – nieważność postępowania powstała na skutek nieprawidłowo obsadzonego Sądu, który wydał wyrok w drugiej instancji.

W uzasadnieniu podniesiono, że rozpoznanie sprawy z zakresu ubezpieczeń społecznych jako sprawy cywilnej *sensu largo* w składzie jednego sędziego, ukształtowanym na podstawie art. 15 zzs¹ ust. 1 pkt 4 ustawy COVID-19 ogranicza prawo do sprawiedliwego rozpatrzenia sprawy, co samo w sobie stanowi naruszenie art. 45 Konstytucji, ponieważ nie jest konieczne dla ochrony zdrowia publicznego na podstawie art. 2 i art. 31 ust. 3 Konstytucji RP. Kwestię tę potwierdził Sąd Najwyższy w uchwale z 26 kwietnia 2023 r., III PZP 6/22. Wobec powyższego, w ocenie organu rentowego wniesienie niniejszej skargi jest zasadne.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną odwołujący wniósł o wydanie postanowienia o odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, ewentualnie o oddalenie skargi, a także o zasądzenie od organu rentowego na rzecz odwołującego zwrotu kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna służy realizacji interesu publicznego w sprawowaniu wymiaru sprawiedliwości. Funkcje postępowania kasacyjnego powodują, że wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania oraz jego uzasadnienie powinny koncentrować się na wykazaniu, iż w konkretnej sprawie zachodzą okoliczności przemawiające za interwencją Sądu Najwyższego. Rozpoznanie skargi kasacyjnej następuje wyłącznie z przyczyn kwalifikowanych, wymienionych w art. 398⁹ § 1 pkt 1-4 k.p.c. i tylko w przypadku przekonania Sądu Najwyższego przez skarżącego, za pomocą jurydycznej argumentacji, że zachodzi publicznoprawna potrzeba rozstrzygnięcia sformułowanego w skardze zagadnienia prawnego przy jej merytorycznym rozpoznawaniu.

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, gdy w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Odnosząc się do przesłanki kasacyjnej opartej na zarzucie nieważności postępowania, Sąd Najwyższy zauważa, że sformułowane przez skarżącego twierdzenia są nieuzasadnione. Zdaniem organu rentowego, w sprawie zachodzi nieważność postępowania w rozumieniu art. 379 pkt 4 k.p.c. (skład sądu orzekającego sprzeczny z przepisami prawa) z uwagi na rozpoznanie sprawy w składzie jednego sędziego, a więc w składzie „covidowym” wynikającym z art. 15zzs¹ ust. 1 pkt 4 ustawy COVID-19 ogranicza prawo do sprawiedliwego rozpatrzenia sprawy (art. 45 ust. 1 Konstytucji RP), ponieważ nie jest konieczne dla ochrony zdrowia publicznego (art. 2 i art. 31 ust. 3 Konstytucji RP).

Nieważność postępowania jest kwalifikowana jako okoliczność wyjątkowa, jako konsekwencja braku przesłanek procesowych lub następstwo uchybień sądu o wyjątkowym znaczeniu, której wystąpienie oddziałuje w pewnym sensie na cały tok postępowania, niezależnie od momentu powstania i ich zakresu. Jak wskazano, przesłanki przedsądu związane są ściśle z interesem publicznym, rozwojem prawa oraz ujednoliceniem orzecznictwa, natomiast nieważność postępowania ma

związek z interesem prywatnym, konkretnym postępowaniem sądowym, które dotknięte zostało kwalifikowanymi uchybieniami. Jednakże nieważność postępowania jest wynikiem istotnych naruszeń prawa procesowego, które powinny być sankcjonowane nie tylko ze względu na prywatny interes strony dążącej do uchylenia lub zmiany orzeczenia, ale również z punktu widzenia interesu ogólnego, przekraczającego ramy konkretnej sprawy (T. Zembruski, 3.3. Nieważność postępowania (w:) Skarga kasacyjna. Dostępność w postępowaniu cywilnym, Warszawa 2011).

Z przepisów art. 15 zzs¹ ust. 1 pkt 3 i 4 ustawy COVID-19 w stanie prawnym obowiązującym na dzień orzekania przez Sąd Apelacyjny i obowiązującym do 28 września 2023 r., w związku z uchyleniem art. 15 zzs¹ ust. 1 pkt 3 i 4 - uchylony przez art. 28 pkt 2 ustawy z dnia 7 lipca 2023 r. (Dz.U. z 2023 r., poz. 1860), wynikało, że w okresie obowiązywania stanu zagrożenia epidemicznego albo stanu epidemii ogłoszonego z powodu COVID-19 oraz w ciągu roku od odwołania ostatniego z nich, w sprawach rozpoznawanych według przepisów Kodeksu postępowania cywilnego w pierwszej i drugiej instancji sąd rozpoznaje sprawy w składzie jednego sędziego. Prezes sądu może zarządzić rozpoznanie sprawy w składzie trzech sędziów, jeżeli uzna to za wskazane ze względu na szczególną zawłość lub precedensowy charakter sprawy. Rozpoznanie niniejszej sprawy przez Sąd Apelacyjny w dniu 21 kwietnia 2023 r., w składzie jednego sędziego, było zatem zgodne z obowiązującymi przepisami prawa. Orzekanie przez sąd drugiej instancji w składzie trzech sędziów było bowiem fakultatywne (postanowienie Sądu Najwyższego z 22 maja 2024 r., I CSK 3877/23, LEX nr 3720244).

Wykładnia przepisów, do których odwołuje się skarżący we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, była przedmiotem rozpoznania przez Sąd Najwyższy, który w mającej moc zasady prawnej uchwale składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 26 kwietnia 2023 r. (III PZP 6/22, OSNP 2023, nr 10, poz.104) uznał, że rozpoznanie sprawy cywilnej przez sąd drugiej instancji w składzie jednego sędziego ukształtowanym na podstawie art. 15 zzs¹ ust. 1 pkt 4 ustawy COVID-19 ogranicza prawo do sprawiedliwego rozpatrzenia sprawy (art. 45 ust. 1 Konstytucji RP), ponieważ nie jest konieczne dla ochrony zdrowia publicznego (art. 2 i art. 31 ust. 3 Konstytucji RP) i prowadzi do nieważności

postępowania (art. 379 pkt 4 k.p.c.) i ustalił, że przyjęta w uchwale wykładnia prawa obowiązuje od dnia jej podjęcia.

Wskazana uchwała obowiązuje od 26 kwietnia 2023 r. i dotyczy tylko orzeczeń wydanych po tej dacie, wobec tego nie mogła mieć wpływu na rozstrzygnięcie Sądu Apelacyjnego w niniejszej sprawie, skoro zaskarżony wyrok zapadł przed jej podjęciem (A. Nieć, B. Szyprowski, Glosa do uchwały Sądu Najwyższego z dnia 26 kwietnia 2023 r., III PZP 6/22, Prokuratura i Prawo 2024, nr 1, s. 154 i n.; por. G. Kamieński, Rozpoznanie sprawy cywilnej przez sąd drugiej instancji w składzie jednego sędziego jako przyczyna prowadząca do nieważności postępowania (art. 379 pkt 4 k.p.c.). Glosa do uchwały Składu Siedmiu Sędziów Sądu Najwyższego – Izba Pracy i Ubezpieczeń Społecznych – zasada prawna – z dnia 26 kwietnia 2023 r., III PZP 6/22, OSP 2024, nr 2, s. 13).

Wobec niewykazania przez skarżący organ istnienia powołanej przesłanki przedsądu Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. O kosztach postępowania kasacyjnego rozstrzygnięto na podstawie art. 398²¹ w związku z art. 108 § 1 k.p.c. i art. 98 § 1 k.p.c. oraz § 9 ust. 2 i § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (jednolity tekst: Dz.U. z 2023 r., poz. 1964).

[SOP]

[a!]